

"TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri v danem naslednjem dne ter stane mesečno K 40.—, za inostranstvo K 40.—, dostavljen na dom K 22.—, prejemati v upravi K 20.—, in sicer po dogovoru.

Naroča se pri upravi "TABORA", MARIBOR, Jurčičeva ulica šte. 4.

# TABOR

UREDNISTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 270. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. BHS poštnoštevilni račun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne odziva. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: II.

Maribor, četrtek 29. decembra 1921.

Številka: 293.

## Gospodarska obnova in ruski problem.

Maribor, 28. decembra 1921.

Svetovno politiko karakterizirajo zadnje dni neprestane mednarodne konference. O največji teh konferenc, ki se vrši v Washingtonu, je naša javnost dovolj poučena. Sestanek med angleškim in francoskim ministrskim predsednikom je imel namen, pripraviti celovito konferenco. Zlasti se govori o veliki mednarodni konferenci, ki bi se pečala z gospodarsko obnovo Evrope, osobito pa Rusije. Kakor znano, so te govornice v zvezi s Stinnes-Rathenauovim načrtom o gospodarski rekonstrukciji Rusije. Ta velikopotezni načrt so zavezniki sprejeli s precejšnjo skopso že iz tega vzroka, ker je nemški in ker daje važne prednosti nemški industriji. Ponovno potovanje voditelja nemških industrijcev Rathenaua v London je, kakor izgleda, pripravilo precej trden teren za nadaljnja pogajanja o tem načrtu. Gospodarske koristi, ki se nadejajo zaveznikom iz izvedbe tega načrta, so nedvomno tako zapeljive, da se jim bo težko zoperstavljati, zlasti ker načrt jamči za redno plačevanje nemške vojne odškodnine ter nudi za nameček še izredne dobičke. Lloyd George in Briand sta že razmotrivala to vprašanje. Zdi se, da so Angleži že precej na čistem; v zagatit so samo francoski kapitalisti, ki ne računajo samo z golimi številkami o dobičku in izgubi, marveč tudi s čustvi, s francosko nacionalno občutljivostjo, s političnimi interesi. Zato pa se že širijo vesti o angleško-italijanskem sporazumu glede reševanja gospodarskih problemov Evrope, v katerem se naglašajo potreba, da se prepreči vpliv francoske občutljivosti, ali z drugimi besedami: Angleži in Italijani bodo ravnali svojo politiko tako, kakor kažejo gospodarski interesi; ne bodo se slepili z apriornimi narodnimi pomisleki, če se na nasprotni strani ponuja prilika za izkoriščanje in dobičke.

Ali smejo tudi nasledstvene države, ki spadajo v del Evrope, kjer se ima izvršiti gospodarska rekonstrukcija, upati na izboljšanje gospodarskega stanja? Ali bo nameravana konferenca reševala pozitivno problem gospodarske obnove Rusije? Ali ne bo ta konferenca končala z enakim negativnim uspehom, kakor so že končale podobne konference, n. pr. gospodarsko-finančna konferenca v Bruslju? Smemo li sploh pričakovati, da gospodarska in politično močnejši del Evrope pomore šibkejšemu, ne da bi imel pred očmi predvsem lastne interese?

Na ta in podobna vprašanja je poskušal odgovoriti češkoslovaški ministrski predsednik in zunanji minister dr. Beneš v božičnem uvodniku »Prager Presse«. Njegova globoko zamišljena izvajanja se tičejo gospodarskega problema nasledstvenih držav in gospodarske obnove Rusije.

Kar se tiče gospodarske rekonstrukcije nasledstvenih držav, je treba uvažiti slabe izkušnje, ki jih je imela konferenca v Bruslju. Načelna ovira uspešnemu delovanju vsake takšne konference je in ostane splošna valutna kriza. Vsaka mednarodna akcija, ki bi hotela načeti gospodarsko rekonstrukcijo prizadetih držav, bi bila morala rešiti predvsem valutno vprašanje. Pri reševanju valutnega vprašanja pa se ne sme prezreti ogromna važnost mednarodnih kreditov. Mednarodni krediti so odvisni od dveh momentov: 1. pomanjkanje denarja; 2. psihološki moment nezaupanja v stabilnost današnjih političnih in gospodarskih razmer v celi vrsti novih držav in v nekaterih starih

## Zakon o draginjskih dokladah.

Izpremembe v zakonodajnem odboru. Z draginjskimi dokladi se znatno izboljša položaj državnega uradništva.

LDU Beograd, 26. dec. Zakon o draginjskih dokladah državnim uradnikom v civilni in vojaški službi, upokojencem in upokojenkam je bil sprejet v zakonodajnem odboru z nekaterimi izpremembami. Člen 1. se sedaj glasi: Državni uslužbenici, upokojenci in upokojenke prejemajo poleg temeljne plače (pokojnine) še draginjske doklade po določilih tega zakona. Doklade so osebne, stanarinske in družinske. Višina osebnih in stanarinskih doklad je določena z ozirom na višino plač (pokojnin) in z ozirom na kraj službovanja. Razredi draginjskih doklad uradnikom so določeni v členu 2., ki se glasi: Z ozirom na osebne doklade se delijo kraji službovanja v 5 razredov, in sicer: 1. Beograd, Sušak, Zemun, 2. Senj, Karlobag, Bakar, Cirkvenica, Novisad, Pančevo, Split, Zagreb ter mesta v Srbiji in Črnigori. 3. Ljubljana, Maribor, Bečkerak, Sarajevo, Subotica ter mesta v Dalmaciji in v Prekmurju, trgi in vasi v Srbiji in Črnigori in v ostalih krajih Primorja. 4. Banjaluka, Bjelovar, Bihać, Celje, Gospić, Kočevje, Kranj, Logatec, Mostar, Novi Vinodol, Novomesto, Ogulin, Osijek, Petrovaradin, Ptuj, Sisak, Sremski Karlovci, Travnik, Varaždin. 5. Vsi ostali kraji.

Člen 5. se glasi: Aktivni državni uradniki, učitelji srednjih in strokovnih šol, stalni učitelji in učiteljice, začasni uradniki ministrstva, javnih del, ki so državljani naše kraljevine, uradniki, praktikanti, supleniti, aspiranti, koncipisti in začasni poštari dobivajo osebne doklade po nastopni tabeli:

| Letna plača       | Kraj draginjskega razreda | I. | II. | III. | IV. | V.          |
|-------------------|---------------------------|----|-----|------|-----|-------------|
| Do 2999 D         |                           | 28 | 26  | 24   | 22  | 20 D dnevno |
| od 3000 do 4999 D |                           | 30 | 28  | 26   | 24  | "           |
| 5000 " 7499 "     |                           | 32 | 30  | 28   | 26  | "           |
| 7500 " 8999 "     |                           | 35 | 33  | 31   | 29  | "           |
| 9000 D dalje      |                           | 38 | 36  | 34   | 32  | 30 "        |

Člen 23. govori o družinskih dokladah in se glasi: Državni uslužbenici in upokojenci, ki imajo pravico na osebno draginjsko doklado, imajo tudi pravico na družinsko doklado po 5 Din. dnevno. Družinska doklada se izplačuje za zakonito ženo, za zakonske otroke, za nezakonske otroke, za adoptirane otroke pod pogojem, da nima državni uslužbe-

ne lastnega otroka, za pastorko, očeta, mater, deda in staro mater po očetu, pod pogojem, da so siromašnega stanu, ako plačajo manj kakor 5 Din. letno neposrednega davka in da jih samo dotični uslužbenec vzdržuje ter da živi z njimi v skupnem gospodinjstvu in da nimajo stalnega imetja in dohodkov, za katere se plačuje letno 5 Din. neposrednega davka, nadalje za lastne brate in sestre, samo pod pogojem, da so vojaške sirote, to se pravi, da so očetje kot vojni obvezanci v politični internaciji, v ča su vojne umrli ali padli ali tudi da se radi vojne pogrešajo itd. Člen 16. se glasi: Upokojenci in upokojenke, nasteti v členih 4., 5. in 13., katerim je pokojnina določena v kronah, dobivajo brez razlike na razred do 2999 K pokojnine dnevno po 13 Din., od 3000 K dalje po 18 Din. Člen 16. a) se glasi: Upokojenci in upokojenke iz kategorij, nasteti v členih 6. in 7., katerim je določena pokojnina v kronah, dobivajo osebne dodatke brez ozira na razred po 9 Din. dnevno. Člen 16. b) Upokojenci vseh kategorij, nasteti v členih 4., 5. in 13., katerim je penzija določena v dinarski veljavi, dobivajo osebne dodatke po pokojnini in mestnem draginjskem razredu, in sicer: Do 2999 Din. letno v I. raz. 13 Din., v II. raz. 12 Din., v III. raz. 12 Din. in v IV. in V. raz. po 11 Din. dnevno. Po pokojnini in mestnem draginjskem razredu od 3000 Din. letno v I. raz. 14, v II. raz. 13, v III., IV. in V. razredu po 12 Din. dnevno. Upokojenci in upokojenke kategorij, nasteti v členih 6. in 5., katerim je pokojnina določena v dinarjih, dobivajo osebne dodatke po mestnih draginjskih razredih, in sicer v I. raz. 11, v II. 10, v III., IV. in V. po 9 Din. dnevno. Člen 17. se glasi: Upokojenci in upokojenke, vojaški in civilni, ki so bili upokojeni šele tedaj, ko so dovršili polno dobo službenih let kakor tudi aktivni in rezervni častniki ali invalidi dobivajo osebne dodatke po draginjskem razredu kakor aktivni uradniki istega statusa, v katerem so bili upokojeni, odnosno proglašeni za popolnoma invalidne. (Se nadaljuje).

### Proti italijanskim izzivanjem v Dalmaciji.

LDU Split, 27. decembra. Z ozirom na dogodke v Šibeniku se je vršil v torek v Splitu velik protestni shod, katerega se je udeležilo meščanstvo brez razlike strank. Shodu je predsedoval dr. Majstrovic. V predsedstvo pa so bili izvoljeni poleg njega tudi dr. Grisogono, dr. Arambašin, svečenik Banić, zemljoradnik Zelić in poslanec Arangjelović, več dobrovoljcev ter dr. Kuharić. Shod je sprejel resolucijo, v kateri zahteva od vlade kar najenergičnejše, najstori korake, da se odstranijo iz naših pristanišč italijanske vojne ladje, ki so vzrok vseh nemirov. Resolucija odklanja v nasprotnem slučaju vsako odgovornost. Vlada naj izposluje odstranitev italijanskih ladij ali z lastnim nastopom ali pa potom Zveze narodov. Sprejet je bil tudi pozdrav šibeniškim meščanom ter izjava solidarnosti Splita s Šibenikom.

### Sestaneček v Cannes.

LDU Pariz, 27. dec. Ministrski predsednik Briand je povabil vlado Velike Britanije, Italije, Amerike, Japon-

ske in Belgije, naj pošljejo svoje zastopnike k razgovoru v Cannes dne 6. jan. 1922. Na programu so vprašanja reparacij in vprašanje sklicanja mednarodne konference.

### Francoska politika in banke.

LDU Pariz, 27. dec. Zbornica je s 330 glasovi proti 213 odklonila zahtevo, proti kateri je bila vlada in ki veli, naj se sestavi komisija za določitev odgovornosti v zadevi »Banque Industrielle de Chine« ter s 355 glasovi proti 117 sprejela zaupnico, kjer se poudarja, naj se na Daljnem vzhodu vzdrži kredit Francije ter naj se prepreči vmešavanje politike v finančne zadeve in tudi vmešavanje finančnih zadev v politiko s tem, da se članom parlamenta, uradnikom in ministrom prepove, pripadati upravnim svetom kreditnih družb osebno ali po pravnih zastopnikih oz. drugih osebah.

### Položaj po vsfati v Egiptu.

LDU Aleksandria, 27. dec. Generalna stavka se je izjalovila. Vsi uradi delajo kakor navadno, izvzemši nadzorovalni departement. Malenkostne demonstracije je policija razbila.

državah, ki so bile posebno prizadete vsled vojne. Vsaka valutna rešitev bi morala premagati te ovire, a to je v današnjih razmerah zelo riskantno in združeno z velikimi žrtvami.

Dr. Beneš pravi nadalje: Izhod iz evropske in svetovno-gospodarske krize je zelo počasen in skrajno težaven. Vsaka država mora brezpogojno začeti pri sami sebi in ne sme ter ne more računati na pomoč drugih. Imeti mora zmisel za konstruktivnost v političnih in gospodarskih zadevah, misliti mora na to, da ne zadostuje samemu sebi ter da mora iskati pota ne samo k notranji, temveč tudi zunanji konsolidaciji. Prednosti in slabe strani te ali one notranje politike in teh ali onih zunanje-političnih teženj ne sme preračunavati s strastmi ali sentimentalnostjo. V notranji politiki se je to izražalo z geslom: delati in štediti, ali pa tudi, da je treba več pridelovati in manje potrošiti. V zunanji politiki pa je treba kar najhitreje obnoviti stare zveze, odstraniti spore, skleniti trgovinske pogodbe, kar naj bolj izpolniti mednarodna prometna občila in se sploh v vsem otrestiti enostranske misli, da bi katera država zadostovala sami sebi in da bi se lahko izolirala od drugih.

Glede obnove Rusije zastopa dr. Beneš sledeče stališče: Razmere v Rusiji so, kakor izgleda, danes že bolj dozorele in obstoja možnost, da bi se lahko na sedanji podlagi započela pogajanja o splošni gospodarski sanaciji. Položaj v Rusiji je znan. Tri leta vojne in štiri leta revolucije so gospodarsko in politično razjedla Rusijo v njenih temeljih. Polnih sedem let je trajalo gospodarsko pustošenje in šele danes se nahajamo v trenutku, ko boljševiška vlada sama uvideva, da ni drugega izhoda iz obupnega položaja Rusije, kakor nova, konstruktivna gospodarska politika. Ona že išče pota obnove gospodarskega življenja in vidi, da vodita k temu cilju samo dva pota in sicer:

1. Treba je brezpogojno in na najširji podlagi stopiti v stike z inozemstvom in iskati s ostalim svetom intenzivno gospodarsko sodelovanje.

2. to se pa lahko izvrši samo tedaj, če ruska vlada prizna osnovna načela mednarodnega prava, prizna dolgove prejšnje caristične vlade, prizna osebno lastnino svojih in tujih državljanov in če sklene z drugimi državami normalne pogodbe, predvsem pa gospodarske pogodbe.

Kakorkoli si že razlagamo to situacijo, je gotovo to, da je ona v bistvu kapitalizacija sovjetskega režima pred ostalo Evropo. Treznejši elementi v sovjetski vladi so si v tem na jasnem in radi tega že pripovedujejo, da bo končna svetovna revolucija izbruhnila še le čez dvajset let. Radikalni elementi parujejo še nadalje proti tej Leninovi politiki, ker se boje, da pride potem njihov konec.

Iz tega izhaja, da stoji Rusija na svojem križpotju in Evropa se nahaja pred resnim vprašanjem, ali je že čas, da nastopi proti Rusiji z aktivno politiko, ali pa, da še počaka na razvoj dogodkov.

Posledice tega položaja kažejo v Evropi raznovrstne oblike. Dan na dan prihajajo vesti, da so bile osnovane družbe za eksploatacijo Rusije, da nemški kapitalisti pripravljajo v Rusiji raznovrstna podjetja, da se Nemci, Angleži in Amerikanci pogajajo za skupno gospodarsko akcijo v Rusiji itd. Vse te vesti nam pričajo, da vlada precejšnjo nervoznost in negotovost v vprašanju, kakšna politika naj se pravzaprav vodi napram Rusiji.

V nadaljnjem označuje dr. Beneš pota, ki jih je hodila njegova politika v

ruskem vprašanju: Češkoslovaška je bila že od začetka proti vojaški intervenciji in proti temu, da se tuje države vmešavajo v notranje zadeve Rusije. Vedno je naglašala potrebo, da se Rusiji pomaga z velikopotezno gospodarsko intervencijo. Češkoslovaška je vedno imela pred očmi le rusko ljudstvo, kar je pokazala najlepše njena najnovejša akcija za stradalajoče rusko prebivalstvo. Bila pa je prepričana o tem, da je edini možni pot k rekonstrukciji Rusije kontrola ruskega gospodarstva, ruske politike, ruske sovjetske armade, ruske čezvračke ter ruskega terorja sploh, ki naj sledi vzporedno gospodarskemu prodiranju v Rusijo.

Danes je notranji razvoj v Rusiji privedel tako daleč, da v celoti ne obstojajo niti tam ovire proti takemu načinu reševanja ruskega gospodarskega problema, dasiravno pomeni ta politika izpremembo sovjetskega režima v normalni režim, pri katerem bi sodelovali posamezni politični, gospodarski in socialni činitelji in razredi.

Resnega opazovalca ruskih razmer ne zanima toliko, ali bo sovjetski režim padel ali ne, ali bosta Lenin in Trockij ostala na krmilu ali ne, ali se bodo dogodki razvijali hitreje ali počasneje na desno; danes skušamo v interesu milijonov trpečih ljudi preiti ta vprašanja in postaviti celo Rusijo v okvir svetovne politike in svetovno-gospodarske obnove. Od trenutka, ko gremo na skupno delo, se bodo vsa ta sporna vprašanja o režimu in osebah reševala sama od sebe mirnim potom.

Bilo bi v interesu Rusije, če bi bilo to razumevanje mednarodne situacije splošnejše, in če bi posamezne države v tem smislu uravnavale svojo praktično politiko. To ne pomeni, da bi s tem priznale ta ali on režim, ampak pomeni pripravo, da vsa mednarodna javnost aktivno poseže v gospodarski in politični razvoj Rusije; pomeni, da se v prvi vrsti skrajša trpljenje ruskega ljudstva in ves ruski svet približa k normalnemu stanju, v katerem bodo zopet vsi sloji ruskega ljudstva zavzeli isto stališče, ki jim gre.

Vinarski ravnatelj Puklavce:

## Razmišljanje o vinski trgatvi 1921.

Kakor že v večih številkah tako razpravlja g. ravnatelj Zmave tudi v 279. št. »Tabor« z dne 11. dec. t. l. pod gorjenim naslovom o raznih vprašanjih vinarstva in priporoča med drugim nadomeščati propadle trte v cepljenih vinogradih potom grobanja in pride do zaključka, »da bodo te grobanice rodile celo vrsto let, predno jih trtna us uniči, ali pa bodo celo preživele druge trte starega nasada«.

Ker tozadevna izvajanja g. kolega Zmave niso povsem jasna in bi jih lahko kdo napačno razumel in znjnih mogoče sklepal, da je zopet napočil zlati čas, ko se bo vinograde obnavljalo

## Šolstvo in prosveta v Jugoslaviji.

V češki reviji »Naše doba«, ki izhaja v založništvu češkoslovaško-jugoslovanske lige v Pragi, je izšla študija znanega češkega slavista dr. Pate o šolstvu in prosveti v Jugoslaviji.

Dr. Pata je že večkrat prepotoval Jugoslavijo in Bolgarijo in je na podlagi svojih proučevanj spisal omenjeno študijo, v kateri skuša prikazati današnje stanje prosvete na slovanskem jugu. — Jugoslovanska praška komisija pod vodstvom svojih predsed. dra. Daneša in dra. Dvorskega se je zavzemala za to, da bi z Jugoslavijo dosegla glede šolstva slično konvencijo, kakor s Francijo v času takozvane frankomanije. S pomočjo ministrstva za prosveto se je nameraval urediti poseben slovanski oddelček, ki bi imel proučiti šolstvo in prosveto Jugoslavije. Zato pa je bilo potrebno, da se izda poseben priročnik za Čehe, kakor ga je izdal profesor dr. Drtina o češki kulturi in prosveti za Jugoslovane. To pa nikakor ni lahki posel, ker je šolstvo v Jugoslaviji razdeljeno na več oblasti, tako so n. pr. Srbija, Vojvodina, in Črna gora podrejena ministrstvu v Beogradu, med tem ko se nahajajo v Zagrebu, Splitu, Sa-

brez cepljenja in rigoliranja, naj bo tudi meni, ki se pečam z zadevo že nad 10 let, dovoljeno objaviti v Vašem cenj. listu svoje tozadevne izkušnje, ki sem jih priobčil že lansko leto, povodom ene polemike z g. ravnateljem Kosijem v tuk. »Slov. Gospodaru« od 29. aprila v št. 17, in katere še z najnovejšimi številkami spopolnim.

Sigurno je, da je v starejših nasadih zelo težko in večkrat skoraj nemogoče nadomestiti posamezne propadle trte z novo cepljenko; — sosede ji ne privoščijo potrebne hrane in svetlobe, kateri raje same posebajo. Zaradi tega se je priporočalo in se še priporoča v takih slučajih, da prostor ne ostane prazen in neizrabljen, pogrobati od sosednega trsa eno rožgo, ozir. narediti vlačenko od njega na mesto izostale trte. Ker ta vlačenska dobiva hrano od starega trsa in se redi tudi potom svojih lastnih korenin, ki jih požene, navadno zelo bujno raste in donese ob enem tudi bogato trgatve. Da pa ne uničimo starega trsa, od katerega smo speljali vlačenko, je neobhodno potrebno, da vlačenko v jeseni leta po grobanju odrežemo od starega trsa ter rožgo položimo celo v zemljo. Drugo leto bo vlačenska, navedena sedaj na lastne korenine, sicer manj bujno rasla in manj rodila, pač pa se ohrani in da (pa ne brezizjemno) pozneje, ko se je bolje vkoreninila, v največjih slučajih primerno močen trs, ki kljubuje pod ugodnimi razmerami po več let trtni usi. Toda ne sme se misliti, da to velja za vse pogrobane vlačenske. Pri enem tozadevnem poskusu je odpadlo od sto vlačenk do vstevši 5. leta 54 trsov, do vstevši 7. nadaljnih 22, lansko leto in letos 15, torej v 9. letih skupaj 91 trsov, kot hiračoh, ki so se, ozir. se bodo morali znova nadomestiti.

Torej potom grobanja vlačenk ne pridemo do stanovitnega trsa. Pri tem se vedno gre le za začasni nadomestek posameznih trt, ozir. izkoriščanje prostora, ki bi sicer ostal neizrabljen, in za to je naveden način grobanja tembolj priporočljiv, ker se iz vlačenske vzgojeni trs vedno lahko znovega nadomesti.

Nikakor se pa ne more in ne sme priporočati grobanja kar celega trsa in žrtvovanja ameriške podloge, pri čemur bi vinograd postal v najkrajšem času »šir« sigurno v štirih do petih letih — tako luknjičast, da se nebi izplačalo ga obdelovati. Zatorej se vinogradniki svariijo pred takim nepremišljenim počenjanjem.

## Politične vesti.

**Konferenca nasledstvenih držav.** Na inicijativo avstrijske republike bi se imela meseca junija vršiti konferenca nasledstvenih držav bivše avstro-ogrške monarhije, na kateri bi se naj rešilo vprašanje avstro-ogrške banke.

**Organizacija male antante.** Kakor se govori v beograjskih diplomatskih krogih, je pred kratkim predlagal rumunski ministrski predsednik Pašicu,

rajeju in v Ljubljani posebna oddeljenja za prosveto in vero.

Da zbore vse to, se je dr. Pata poslužil službenih podatkov, ki mu jih je dala jugoslovanska komisija v Pragi, katere je potem dopolnil z lastnimi raziskovanji v naših krajih. V glavnem segajo ti podatki do leta 1920., kar bo tudi za nas važno, ker smo bili dosedaj o prosvetnih razmerah naših krvnih bratov dovolj slabo informirani, če tudi se je v zadnjem času marsikaj spremenilo na bolje.

V Srbiji so šole podrejene ministrstvu prosvete, a vsaka panoga ima svoje odelenje s svojim načelnikom. Kot posvetovalni organ za šolstvo obstoja v Beogradu vrhovni šolski svet, čigar člani so odlični pedagogi visokih, srednjih in ljudskih šol. Na čelu ljudskih šol stoji šest nadzornikov pri ministrstvu in 95 okrožnih šolskih nadzornikov. Ljudskih šol je skupno 2.164, podružnic 4.041, in 7 višjih ljudskih (meščanskih) šol. Analfabetskih tečajev je 76 in 18 otroških vrtec. Ljud. šole obiskuje 154.976 učencev, katere poučuje 3.867 učiteljev raznih kategorij. Učiteljski ima Srbija 7, in sicer 4 moška, 2 ženski in 1 bogoslovno. Proračun za šolstvo je znašal l. 1920. — 40 milijonov dinarjev.

naj se v začetku prihodnjega leta skliče konferenca državnikov male antante, katere naj bi se udeležila tudi Poljska. Na tej konferenci naj bi se dosegel nekaj sporazum glede skupne zunanje politike. Mala antanta naj bi v vseh vprašanjih, tudi če bi se tikalo samo enega člana male antante, nastopila skupno. Če pa bo Jonscova vlada padla, se ta konferenca brzkone ne bude vršila.

**Lenjin in kapitalizem.** Iz Rige poročajo: Lenjin je dne 23. decembra otvoril v Moskvi 9. boljševiški kongres. V svojem govoru je izjavil med drugim, da se komunisti niso mogli osvoboditi popolnoma kapitalizma in da se ne morejo več v tej formi boriti proti njemu. Danes ne gre več za to, da bi se kapitalizem uničil, marveč ga je treba polagoma izpremeniti v državni kapitalizem.

## Zanimivosti.

**Zločinec plagijator. — Lov na pijance. — Kuga in kolera leta 1920.**

V nekem avstrijskem zaporu je »prepeval« nedavno nek zločinec, ki je bil obsojen na večletno težko ječo ter predal nekega dne kazniškiemu spovedniku neko legendo o Kristusu, češ, da je to njegovo delo. Spovednik je bil tako navdušen, da je obelodanil ta umotvor v nekem katoliškem časopisu s primeranim predgovorom, ki je končal z besedami: »Človek s takim znanjem in s tako nežnimi čuti ne spada v ječo. Četudi je kaj zagrešil, se je tega svojega dejanja že davno skesal in moralo bi se ga pomilostiti ter spustiti na svobodo...« Legenda je bila natisnjena v 3000 izvodih ter celo prevedena na poljski jezik. Na ta način je prišla tudi v roke znanejšega pesnika Pavla Kellera s sledečo opombo: To je legenda iz Vaše knjige »Brod sv. Miklavža!« In tako je tudi res bilo. »Pobožni« zločinec je besedo za besedo prepisal a založnik, ki je to delo vsled posredovanja kazniškega spovednika izdal, je moral celo izdajo ustaviti. Keller je o tem pisal v nekem listu ter pristavil: »Nimam nič zoper to, da se ta človek izpusti iz zapore, sicer bo še itak prepisal celo kazniško knjižnico in spravil vse nemške založnike v zadrego.«

Elegantni parčki, ki so se po Končani predstavi v gledališču razšli po newyorskkih restavracijah in hotelih, so zapazili, da se v teh lokalih nahaja nenavadno veliko avtomobilskih šoferjev in drugih voznikov. Še bolj pa so se začeli diti, ko se je krog polnoči zaslil po vseh lokalih oster žvižg, nakar so ti navidezni šoferji in vozniki segli v žep ter privlekli na dan — legitimacije policijskih agentov. Potem je bil kratek proces. Skoraj od vsake mize so povabili vsaj po en parček v svoje avtomobile ter jih prepeljali na policijo, kjer so se morali zagovarjati radi tako strogo prepovedanega pijančevanja. Nekaj

V Vojvodini je 858 ljudskih, a skupno po raznih kategorijah 1.704 šol. Od teh je 320 srbohrvatskih, 16 slovaških, 6 ruskih, 1 češka, 191 nemških, 40 rumunskih, 256 madjarskih in 28 židovskih. Iz tega je razvidno, kakšen narodni konglomerat obstoja v Vojvodini. Učiteljev je skupno 2873 iz raznih kategorij. Srednjih šol je 13, učiteljskih 5 in trgovskih šol 10. Učiteljska se nahajajo v Vojvodini v Baji, Somboru 2, Subotici 2, Novem Sadu 2 in v Bečkereku 1, a v Srbiji: v Jagodini, Skoplju, Aleksincu, Negotinu, Danilovem Gradu, Beranu, bogoslovna učiteljska v Prizrenu in Cetinju. Žensko učiteljske se nahajajo v Beogradu in Kragujevcu. Obrtnih šol je v Srbiji 25 s 2753 učenci. Srednjih šol je v Srbiji, Črni gori in Vojvodini krog 70 in sicer: v Aleksincu, Arandjelovcu, v Beogradu (4 moške, 3 ženske gimnazije in 1 realka) v Bjeli Crkvi, (v srbskem in nemškem učnem jeziku) v Bitolju, Valjevu, Beranah, Velešu, Vranju Velikom, v Gradistu, Velikem Bečkereku, (s srbskim in madjarskim učnim jezikom), v Vrhu (s srbskim in nemškim učnim jezikom), v Milanovcu, Danilovem Gradu, Giljani, Gjevgjeliji, Zombolji (s srbskim in nemškim učnim jezikom), v Zaječaru, Jagodini, Kavadaru, Čolakiru, Kru-

so jih zaprli, drugi pa so s primerno globlo zadostili trdemu in neizprosному zakonu.

Iz neke berlinske statistike o nalezljivih boleznih je razvidno, da je imela l. 1920. kuga in kolera svoje glavne ognjišče v angleški Vzhodni Indiji, kjer je v tem letu obbolelo 154.000 oseb, od katerih jih je 113.000 umrlo. V nizozemski Indiji je umrlo za kolero 8800 oseb. Epidemija je bila tudi v Indokini in Hongkongu zelo razširjena. V Bangkoku, prestolnici Sijama, je umrlo 67 ljudi za kugo in kolero. Tudi v drugih pristaniških mestih je bilo mnogo smrtnih slučajev, tako samo v Carigradu blizu 70. Na Grškem je bila epidemija najbolj razširjena v mescu aprilu, a tudi Italiji ni prizanašala. Celu na Reki in v Trstu je obbolelo in umrlo več oseb. Na Francoskem je bilo 30 smrtnih slučajev v Parizu in 17 v Marseillu. V Londonu, Liverpoolu in Dublinu se je pojavil povsod samo po jeden slučaj kuge, ki je razširjena že po vsem svetu.

## Dnevna kronika.

**— Smrtna kosa.** V Ljutomeru je umrla vdova davčnega nadpreglednika in posestnica ga. Karolina Maurič, roj. Prager. Blag ji spomin!

**— Kralj na lovu v Kamniških planinah.** Nj. Vel. kralj je dospel včeraj ob 11.25 z dvornim vlakom in številnim spremstvom v Ljubljano, kjer ga je pozdravil pokrajinski namestnik gosp. Ivan Hribar, komandant Dravske Divizije general Dokič in minister za soc. politiko dr. Zerjav. Po polurnem odmoru se je odpeljal vlak proti Kamniku. Kralj je prenočil v lovski koči v Kamniški Bistrici, odkoder gre na lov na divje kože v Turkovič-Gorupovem lovišču. Vest o kraljevem prihodu se je bliskoma razširila po Ljubljani. Ob železnici je številna množica pričakovala dvorni vlak in spoštljivo pozdravljala vladarja, ki si je že pri svojem posetu Slovenije pridobil vsa sreča.

**— Prenapojnjeni vlaki.** Prazniki spominjajo marsikatero potnika na vojni čas, ko se je moral pehati in boriti za prostorček v vagonu. Kakor vedno, je tudi letos ob praznikih zavladal velik železniški promet in vsi vlaki, posebno pa D-vlaki proti Dunaju in Zagrebu, oziroma Ljubljani so bili tako prenapojnjeni, da je moralo po več sto potnikov čakati po cele ure na prihodnji vlak. Vsled tega je železniška uprava sklenila, da izda za te vlake le toliko voznih listkov, kolikor je prostora v vlaku, da potnikom ne bo treba zamati čakati.

**— Ambulatorij za kožne in spolne bolezni** otvori okrajna bolniška blagajna v Ljubljani pod vodstvom g. dra. Franca Viranta. Ambulatorij bo ob enem posvetovalnica za spolno bolne. Ambulatorij je dostopen vsem blagajničnim članom.

Ševcu, Kumanovu, Knjaževu, Mitrovici, Kraljevu, v Kragujevcu (2 moški in 1 žensko) v Leskovcu, Loznici, Negotinu, Nikšiću, Novem Pazaru, Nišu (moško in žensko) v Novem Sadu (s srbskim in nemškim učnim jezikom), v Ohridu, Požegi, Pirotu, Plevlju, Peči, Prijepolju, Prilipu, Prištini, Požarevcu, Podgorici, Prokuplju, Paraćinu, Pančevu, (s srbskim in nemškim učnim jezikom) Petrovcu, Skoplju, Smederevu, Strumici, Svilajnevu, Subotici (s srbskim in madjarskim učnim jezikom) v Somboru (s srbskim in madj. učnim jezikom), v Senti (s srbskim in madjarskim učnim jezikom), v Srbobranu (s srbskim in nemškim učnim jezikom), v Tetovu, Čupriji, Užicu, Učiju, Cetinju in Čačku.

Visoke šole so nastale v Srbiji in Kragujevačkemu liceju l. 1838, ki se je l. 1841. premestil v Beograd. Visoka šola je bila v začetku tekočega stoletja proglašena za vseučilišče ter ima filozofsko, pravno, tehnično in medicinsko fakulteto. Na čelu vseučilišča je rektor, a poedinim fakultetam načelnje dekan. Lansko leto se je otvorila v Skoplju modroslovna, a v Subotici pravna fakulteta. Drugih kulturnih zavodov je v Srbiji in Vojvodini zelo malo.

Šolstvo na Hrvatskem, v Sla

— **Zdravnikom mariborskega okoliša.** Vodstvo mariborske bolnice nam piše: Vseučiliški profesor dr. N. Jagić je po naročilu medicinske fakultete na Dunaju naprosil vodstvo tukajšnje splošne bolnice da opozori vse zdravnike mariborskega okoliša na nadaljevalni tečaj (obolelosti prebavnih organov), ki se vrši od 13. do 25. febr. 1921. na dunajski medicinski fakulteti. Ti tečaji so brezplačni, le vpisnina znaša za Jugoslovane 5.000 n. a. K. Kdor se jih hoče udeležiti, naj pismeno naznani svoje ime in naslov na: Dr. A. Kronfeld, Wien IX, Porzellangasse 22 in sporoči svoje morebitne želje glede stanovanja. Glede tečajev samih pa izjavlja prof. dr. Jagić (Wien VIII, Schloßgasse 22), da je radevolje pripravljen vsakemu zdravniku dati vse podatke in navodila.

— **Dinarsko računovodstvo pri Južni železnici.** Obratno ravnateljstvo Južne železnice objavlja: Južna železnica uvede s 1. januarja 1922. pri celokupni računski službi v območju obratnega ravnateljstva v Ljubljani dinarsko vrednost. Vsa podjetja, zavodi, dobavitelji, trgovci in dr., ki se poslužujejo Južne železnice, se prosijo, da polagajo od navedenega dne dalje vse račune v dinarski vrednosti.

— **Roparski napad v Postojni.** V torek med 2. in 3. uro zjutraj sta vdrla dva zakrinkana lopova v znano gostilno pri Rauberkomandi. Eden je nadzoroval v predstobi obe hčerki, drugi pa je šel v spalnico, nastavljal gostilničarki Ivančič samokres na prsi ter zahteval denar, nakar mu je gostilničarka izročila 3600 lir. Nato sta roparja odšla, a čez nekaj časa sta se zopet vrnila ter zahtevala ponovno denarja. Ker jima gostilničarka ni mogla dati več denarja, sta pobrala vso zlatino in nato popihala preko meje. Ž njima pa je izginil tudi hlapec, 21-letni Rudolf Povle iz Krškega, ki je svojčas pobegnil ob mobilizaciji iz Jugoslavije v Italijo.

— **Slov. Bistrica.** V soboto, dne 17. in v nedeljo dne 18. t. m. so vprizorili člani »Čitalnice« v Slov. Bistrici Govekarjevo narodno igranje »Rokovnjača« v gledališki dvorani tukajšnjega hotela »Beograd«. Čeprav so bile dosedanje prireditve »Čitalnice« vedno dobre, smo se tokrat vendar bali, da se ji uprizaritev te težke igre ponesreči z ozirom na to, da je imela na razpolago le majhen oder, ki ni pripravljen za nastope večjih skupin. Pri predstavi pa smo bili prav prijetno presenečeni, ko smo videli, da so znali naši Čitalničarji vse težkoče, ki so zvezane s to igro, na spreten način odstraniti ter so nam s svojo igro nudili pravi užitek. To je najbolje pokazal pogled na gledalce, ki so pri obeh predstavah napolnili dvorano do zadnjega kota. Ne da bi hvaležali, moramo povdariti, da so nekateri igralci in igralke pokazali s svojo igro sposobnosti in dosegi uspehe, ki daleč presegajo diletantizem. Pri igri so so-

vo in ji in Medju murju spada pod poverjenstvo za prosveto in vero v Zagrebu, ki je razdeljeno na pet oddelkov: 1. verski, 2. pravni in disciplinarni, 3. gospodarsko-administrativni, 4. visokošolski, znanstveni in umetniški, 5. oddelek za ljudske, strokovne, srednje in enake šole, ter za strokovne šole. Ta oddelek se razdeli zopet na: 1. oddelek za srednje šole, 2. za strokovne, 3. za učiteljske, 4. ljudske šole, 5. za štipendije in vojaške zadeve, 6. za zdravstvo in telesno vzgojo, 7. za ljudsko prosveto. Na čelu posameznih oddelkov stojijo nadzorniki, katerim so dodeljeni posebni referenti. Bil je izvoljen tudi šolski svet, ki pa že dalje časa ne posluje več. Po zadnji statistiki je skupno 1042 ljudskih šol s 3.300 učitelji in 279.033 učenci. — Proračun za ljudsko šolstvo znaša letno nad 14 milijonov kron. Meščanskih šol je skupno 30 s 236 učitelji in 4750 učenci. Srednje šole so v sledečih mestih: gimnazije: Zagreb 3, Osijek, Požega, Vinkovci, Senj, Srijemski Karlovci in Gospić; realne gimnazije: Zagreb 2, Osijek, Zemun, Karlovac, Varaždin, Bjelovar, Mitrovica, Sušak, Vukovar, Ruma, Petrinja, Koprivnica, Brod, Krapina, Virovitica, Daruvar, Bakar, Nova Gradiška, Ilok, Sisak, Ogulin, Koprivnica, Gračac in Krk; ženske realne gimnazije: Zagreb 2, Osijek in Sušak;

delovale sledeče gospe in gospodične: ge. Kolenc in Janžekovič, g. pice Novak, Krulc, Vehovar, Zuraž Alba in Terezija, Skaza, Leskovicar in Pristovnik ter sledeči gospodje: Janžekovič, Rovšek, Sajko, Knjievald, Karbaš, Metlika, Lorgar, Logar, Orthaber, Čeh, Roner, Zelenjak, Skofič, Kosi, Kopriva, Zuraž, Span, Dorn in Ojsinger. Petje je vodil g. M. Vavda in Laporja, na klavirju je spremljala gđe. Kokl. Da je igra tako lepo uspela, se ima v izdatni meri zahvaliti članu mariborskega gledališča, g. Gromu, ki je posetil generalno vajo in šel z največjo požrtvovalnostjo in vneto na roko povsod, kjer je bilo treba. Tudi razsvetljave ne smemo tolikrat pozabiti, ki je po zaslugi gosp. Kreuza, kinopodjetnika v Slov. Bistrici, veliko pripomogla k uspešni igri osobito v Črnem grabnu. — Slišimo, da nameravajo Čitalničarji to igro ponoviti popoldne na dan sv. Treh kraljev, katero namero pozdravljamo. Izrekamo našim Čitalničarjem vse priznanje za to njihovo delo ter želimo, da vztrajajo vkljub težkočam na svoji poti in širijo na ta način narodno kulturo in narodno zavest pod našim zelenim Pohorjem.

— **Iz Ormoža.** Pred meseci so naperili naši klerikalei najhujšo gonjo proti domačemu dimnikarju, agitirali proti njemu po celem okraju od moza do moza, iskali drugega dimnikarja ter hoteli na ta način uničiti obstoj domačinu. Ponujali so mesto človeku, ki niti slovenščine ni obvladal ter mu je moral pl. g. Rojs svetovati, da se naj poskuša privaditi slovenščini. Ljubši jim je bil najstrastnejši nemškutar, kakor pa rojen Ormožan. Kaj jim je neki zadal naš Ivan Rakuša? Nič, popolnoma nič. Može je eden najbolj nedolžnih ljudi pod milim nebom, saj niti svojih misli ne pove, samo da bi nikomur ne storil nič žalega. Jedino napako je storil, da je bil nosilec napredne liste ter da je predsednik obrtnega društva. Da še eno napako ima, da je značajan. To pa klerikalec tako peče, da hočejo po vsej sili spraviti v Ormož največjega neznačajneža, da bo družba večja. Poglejmo si pa drugo plat zvonja. Lesjak Muki, naš knjigovez se baje brati s temi ljudmi, Lesjak Franc naš ljubi brijač, zahaja baje v njihovi družbi v gostilne ter je živ in mrtev njihov. In vendar ne povzamejo napredni ljudje v Ormožu nič, da bi jim otežkočili življenje. In kako lahko bi jim to bilo! Ponujal se je že brijač, hotel je po vsej sili v Ormož, parkrat je bil v Ormožu že knjigovez. Varaždinec ter prosil in prosil, da mu naj Sokol brat-bratu priskrbi prostore. In vendar se ni zgodilo. Pač, ker so naprednjaki boljši verniki kakor sami klerikalei ter se ravnaajo po reku: Če te udari za eno uho podrži mu še drugo — iz same krščanske ljubezni do bližnjega. Koliko lepega bi se pač ormoški klerikalei lahko naučili pri naprednjakih! No, upamo, da bo tudi tem zmanjkalo enkrat krščanskega potrpljenja in da bodo vračali milo za drago; v novem

preparandije: Zagreb 2, Osijek, Petrinje, Gospić, Čakovac, Pakrac, Karlovac in Kastav. Trgovske akademije so v Zagrebu, Osijeku, Zemunu in na Sušaku; pomorska akademija je v Bakru. Obrtna in srednja tehnična šola je v Zagrebu, a glasbeniške šole so v Varaždinu, Osijeku, Karlovcu in Virovitici. Zagrebško vseučilišče je najstarejše na jugu ter je ustanovljeno l. 1874. in ima danes sledeče fakultete: bogoslovno (katoliško in pravoslavno), modroslovno, pravno, medicinsko in gozdarsko. Razen tega je v Zagrebu tehnična visoka šola in veterinarska šola, nadalje trgovska visoka šola in eksportna akademija.

Šolstvo v Bosni in Hercegovini spada pod odelenje za prosveto deželne vlade v Sarajevu, katero ima tri oddelke in to: za verouk, za ljudske in enake šole, ter za srednje šole, znanost in umetnost. Ljudskih šol je skupno 480 s 1130 učitelji, kar je še vedno mnogo premalo, ker 80 odstotkov za šole sposobnih ne obiskuje šole. Pomaga se s analfabetskimi tečaji, katerih je bilo 70, in katere je posečalo 2250 učenec. Deželna vlada je izdala posebne analfabetske začetnice ter razpisala za tečaje nagrado.

(Konec prih.)

letu jih vsaj naj sreča pamet, katere nikdar ne znajo porabiti.

— **Strahoviti glad v Rusiji** traja dalje. Položaj postaja v stradajočih pokrajinah vedno hujši. Cele naselbine so izumrle. Mrtveci leže kar na grmade, ker ni nikogar več, da bi jih zakopal. Po cestah leže mrtvi konji in kočijaži. Največja beda je v tatarski republiki.

— **Tajni telefon budimpeštanskih bank.** Budimpeštanska policija je prišla na sled tajnim telefonskim zvezam, ki jih imajo nekatere banke z zakonitimi borzami, s čemur je pojasnjeno nenaavadno vzajemno delo teh »borz« z bankami. Lastniki bank, kakor tudi podjetniki, ki so izvršili napeljavno telefon, so zaprti.

2000 šoferov je v Berlinu brezposelnih. Vsled zvišanja davka na avtomobile so lastniki odpustili vse šofere, dokler se ne ustrezne njihovi zahtevi, da se davek zniža in pavšalira.

— **Davek na lenobo.** Na to idejo je prišel guverner na Madagaskaru. Zapazil je, da so tamošnji domačini, kakor tudi priseljenci nenaavadno leni. Da temu odpomore, je razpisal davek na lenobo. Vsak moški prebivalec otoka, ki ne more dokazati, da izvršuje kak poklic, je brez usmiljenja obsojen na ta davek, ki je precej visoko odmerjen. Mogoče bi tudi pri nas tak davek mnogo zalegel.

## Božična razstava v „Vesni“.

V času, ko vsak »poznavalec« mariborskih razmer, poklican ali nepoklican, govori o »Vesni«, ne razločujajo zavoda kot takega od več ali manj dobrega gospodarstva, za katero pa zavod ni odgovoren, ne bo škodilo, če se malo pomudimo pri razstavi, ki jo je priredil ta zavod dne 22. t. m.

Razstavljeni so bila kuharska in ročna dela, ki so jih gojenke naredile od početka šolskega leta, toraj v pičlih treh mesecih pod vodstvom svojih učiteljic: Sekirnikove, Medičeve, Ašičeve in Klobučičeve. Lepo dekorirana dvorana nudi pestro živo sliko. Takoj na levi od vhoda so razstavljeni kuharska dela. Zelo okusen aranžma nam kaže pečivo vsake vrste, od najpriprostejšega do najfinejšega; tu so torte, pudingi, štruce, čajno pečivo itd., po receptih dunajske kakor tudi češke kuhinje, vmes pa so raztresene številne gobice najlepših barv. Kar pa bo naše stavebenike najbolj zanimalo in je vzbujalo velike pozornosti, to so bile lične hišice iz testenine po sistemu »Hitroizidovom«. Kuharska dela, vsa fina in okusna, so bila na prodaj za po izdatkih natančno preračunane cene in so se tudi vsa razprodala. Učiteljica je lahko z uspehom zadovoljna.

Dalje je bilo razstavljeno perilo. Kaže fin okus, dela še odlikujejo po lepoti vzorcev in natančnosti dela.

Zanimiva je bila razstava umetnih vezenin. Učiteljice že poznamo iz lanske razstave v »Vesni« in iz njene udeležbe pri l. obrtni razstavi v Mariboru. Dela so bila razdeljena v tri dele. V prvem vidimo narodne vezenine, slovenske, hrvaške, srbske, in sicer po narodnih motivih od učenk prosto sestavljene, tako glede vzorca kakor tudi glede barv; slovenske odlikujejo se po svoji priprostosti in priskrbi, hrvaške po svoji bujni raznobarvnosti, srbske po svojem finem tonu. Kot najkrasnejše in umetniško dovršeno delo sme veljati na finem batistu izdelan prtček z motivi iz slovenske peče, delo učenke Perišičeve. Zelo fino pa učinkuje tudi blazina, delo v križcih, s temeljno črno in vpletenimi pisanimi barvami. — V drugem delu se podaja najmodernejša dunajska šola. Tu zanimajo pred vsem dela na bržunu ali suknu z velikimi vzorci, ki uplivaajo ne toliko po svoji tehniki, kakor po predrzno nametanih prešernih barvah. Tudi batik-tehnika je zastopana. — V tretjem delu se nam kažejo antične tehnike, pred vsem krasni gobelini in mične silhuete. Pri vseh delih opazujemo zelo fin okus, posebno v sestavi barv in veliko veselje do dela. Učiteljice je na velikem uspehu vsakakor čestitati.

Zalibog radi obolelosti učiteljice Mladičeve, ki jo poznamo že iz l. obrtne razstave, nismo imeli prilike videti risarskih in slikarskih del.

»Vesna« je s to razstavo pokazala, da v polni meri odgovarja svojemu namenu. Ne bo odveč, če malo govorimo o njenem ustroju. Deli se v enoletno gospodinjstvo in doletno obrtno šolo, ki postane s prihodnjim letom triletna. — Obrtni šoli se je letos priključil kurz za izšolanje učiteljic ročnih del. Zavod daje najpopolnejšo izobrazbo v vseh strokah gospodinjstva, gojenke iz obrtne šole pa so kvalificirane za samostojne poklice.

Če se govori o upravičenosti obstoja »Vesne«, potem treba pogledati, kaj šola nudi. In tu se more reči, da so uspehi povsem zadovoljivi, kar nam je najbolje pokazala razstava.

## Mariborske vesti.

Maribor, 28. decembra 1921.

m **Za Jugoslovensko Matico** se je nabralo na godovanju g. Ivana Dopolikarja v Lajtersperku 1040 kron. Vsem darovalcem iskrena hvala! Da bi našli mnogo posnemovalcev!

m **Razpust društev.** Tukajšnja »Orta« gruppe der Maler, Anstreicher, Lackierer und deren verwandter Berufe Österreichs« in društvo »Katolischer Jungendbund« sta uradno razpuščeni, ker sta prenehala delovati.

m **»Drava«, železničarsko pevsko društvo** v Mariboru priredi letos svoj prvi »Silvestrov večer« v Narodnem domu. Na sporedu je petje, godba, ples in razne druge zabave. Ker je to prvi prireditelj tega mladega, lepo se razvijajočega pevskega društva, vabimo vse ljubitelje lepe pesmi in dobre zabave k obilni udeležbi. Vstopnice se dobe tudi pri upravi »Tabora«.

m **Kakor vsako leto** priredi tudi letos požarna bramba z rešilnim oddelkom dne 7. januarja 1922. v Götzovi dvorani svojo veselico, za katero vlada povsod veliko zanimanje. Kakor vedno, bo nudila ta veselica mnogo izrednega in lepega. Med drugimi bo izvajal gosp. Pečnik po Pavlu Mürichu sestavljeni »pastirski ples«; s spremljevanjem železničarske godbe. Za dame se pripravljajo posebno krasno darilo. Vabila se razpošiljajo še ta teden. Če bi se koga pomotoma prezrlo, naj si vsak priskrbi vabilo pri požarni brambi na Koroški cesti, ker je vstop dovoljen samo z vabilom.

m **»Krilato kolo« železničarsko pevsko društvo** v Mariboru priredi dne 31. dec. 1921. v gostilni Grosman, Mlinska ulica 23. »Silvestrov večer« s petjem, godbo in plesom. Začetek ob 8. uri zvečer, konec ob 2. uri zjutraj. Vstopnina za člane 2 Din. za nečlane 4 Din. K obilni udeležbi vabi odbor.

m **Plesna šola.** Gospa Hribarjeva otvori dne 2. jan. 1922. v Gambrovi dvorani plesno šolo. Več v današnjem inseratu!

m **Občni zbor Protituberkulozne lige.** Pokrajinska uprava je potrdila pravila Protituberkulozne lige v Mariboru. Občni zbor lige se vrši v petek, dne 13. jan. 1922. ob 20. (8.) uri zvečer v telovadnici meščanske šole, Krekova ulica št. 3. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika pripravljalnega odbora. 2. Čitanje in sprejemanje pravil. 3. Volitev odbora in odsekov. 4. Slučajnosti. Člani se sprejemajo vsak dan od 9. do 12. ure na okrajnem glavarstvu soba št. 1 (desno). Članarina znaša 5 dinarjev.

m **Požar v Kamnici.** V torek zvečer je izbruhnil v prostorih sodarja Moskonar v Kamnici požar. Vsled velikega pomanjkanja vode je bila nevarnost, da se vnamejo tudi sosedna poslopja. Z veliko požrtvovalnostjo se je kamniški in mariborski požarni brambi posrečilo ogenj omejiti in pogasiti. Kljub temu pa je pogorelo poslopje do tal.

m **Nesreča ali samomor?** K. nočijo pod gornjim naslovom v naši sobotni številki, kjer smo poročali o nesreči na križišču južne železnice, doznavamo še sledeče: Ponesrečeni je 38-letni mizar-ski pomočnik Jakob Mastnak iz Sv. Lucije pri Tolminu. Dne 19. decembra ob 1.20 uri ponoči je prišel v tuk. bolnico ter prosil, da mu zavežejo rane, katere je dobil pri nekem nočnem napadu. — Bolnica je ustregla njegovi prošnji. Ker rane niso bile nevarne, je vodstvo bolnice opustilo prijavo na policijo. Mastnak je v bolnici izjavil, da ga je na Pobrežki cesti napadlo več fantov, pri

čemer je zadobil tri zabodljaje v prsa. Dne 21. t. m. je bil na lastno prošnjo odpuščen iz bolnice. Pripovedoval je, da je dne 17. t. m. prišel iz Sv. Lucije pri Tolminu, da si tukaj poišče dela. Pre-nočeval je v gostilni Holzknecht v Vetrinjski ulici. Dognalo se je, da je kritičnega dne večkrat skušal priti brez vstopnice na peron na glavnem kolodvoru, kar pa mu je stražnik ponovno zabranil. Končno se mu je to le posrečilo; kupil je tam »Tabor« in »Marburger Zeitung« ter povpraševal železničarje, od katere strani pride prvi vlak. Okoli 10. ure ga je opazil železniški čuvaj na progi. Sumi se, da je hotel izvršiti samomor. Dozdevno se je nahajal v slabih gmotnih razmerah. V bolnici je še imel pri sebi srebrno žepno uro, katere pa pozneje niso več našli pri njem ter jo je najbrže prodal. Ni pa izključeno, da je pri prehodu čez železniško progo vsled izgube krvi trenutno oslabil in tako prišel pod drveči vlak.

m Po zasluženju.... Razni vinski bratci so v objemu svojih sestrice smatrali »tilko noč« najbolj primerno za svoje kričanje. Šest teh razgrajčev, med katerimi so se celo tri dame borile za prvenstvo, je spravila policija pod streho. Pri uradni »ocenitvi« so do bile »dame« največjo nagrado.

m Neumestne šale. Razni pobatini in pijanci so na božični večer motili po cerkvali cerkvene obrede in nadlegovali vernike. Prejeli so za svoje neumestno početje zaslužen plačilo.

m Velika kavarna. Danes zvečer koncert prvovrstne salonske godbe profesorja Kubička. 1253

m Kavarna Central. Danes koncert salonskega orkestra Perc-Comelli, začetek ob 8. uri. 1751

## Narodno gledališče.

### Repertoar:

Četrtek 29.: »Za narodov blagor«. Ab. B.  
Petek 30.: »Oče«. Ab. C.

—0—

Dramatična šola Nar. gledališča. Pouk dramatične šole se vrši danes, v sredo, dne 28. decembra točno ob 19. uri.

## Kino.

I. Mariborski bioskop. I. Mariborski bioskop predvaja danes v sredo in jutri v četrtek ob 7/7 uri (1/19.) VI. epoho

»Črne roke« ob 9. uri (1/21.) pa Box match Dempsey Carpentier. V petek se bode predvajal ob 7/7. (1/19.) uri Boks mater Dempsey Carpentier ob 8. (20. in 1/10. (1/22.) uri pa Misterije Newyorka (Črna roka) 6. epoha.

## Božič in naše časopisje

Kljub visokim cenam časopisnega papirja in naraščajočim tiskovnim stroškom so tudi letos vsi naši dnevniki prinesli svojim čitateljem božično darilo v obliki božične priloge. To je stara tradicija zapadnoevropskih listov, ki so v prejšnjih časih živahno tekmovali med seboj, kateri bo prinesel lepše božično darilo. Ne samo, da so izdali božično številko v povečanem obsegu in bogato ilustrovano; tudi z knjižnimi darovi so si hoteli ohraniti zvestobo svojih naročnikov in se razširiti med širokimi masami. Danes je to iz čisto finančnih ozirov nemogoče. Zlasti naše časopisje se nahaja v težki krizi. Izdateljski stroški vedno bolj rasejo, naročnina se viša, a s tem vzporedno se krči krog naročnikov. Uvedba inseratnega davka bo situacijo silno poslabšala. Tako stoji naš tisk pred težkimi preizkušnjami, ki bodo marsikateri list zapisale smrti. Božične številke, ki leže pred nami, se razlikujejo od vsakdanjih števil, ne samo po obsegu, ampak tudi po vsebini. Praznična zunanost se naslanja na praznične članke, ki kažejo iskanje idej, plemenitosti in dostojnosti tudi v čisto vsakdanjih stvarih. Božične številke naših listov nas trdovratno vprašujejo: Ali bi ne bilo bolje, če bi se tudi v vsakdanjih številkah pokazala stvarnost, plemenitost in dostojnost, ki se kaže v božični številki? Časopisje ima, tako pravijo, namen podajati dnevno sliko narodnega življenja, beležiti pojave in dogodke doma in na tujem, zastopati javno mnenje. Ali je res potrebno, da časopisje registrira vse anomalije, razvade, surovosti, laži in zločine, ki se pojavljajo v resničnem življenju? Ali je časopisje bližje svoji nalogi o Božiču, ko je iz tradicije nastal na dostojni višini ali pa vsak drugi dan, ko uganja — tudi iz tradicije — kompromise z najrazličnejšimi željami občinstva, pri tem pa izgubi svojo pravo perspektivo, raz katero bi bilo moralo promatrati vsak pojav, bodisi že vsakdanji ali pa senzacijonelni? Zdaj na prelistajmo božične številke naših večjih listov.

Ljubljanski dnevniki so pokazali večjo skromnost nego zagrebški. »Slovenski Narod« je izšel na 12 straneh; med prispevki so odlikuje »Visoka pesem o slovenskem plemenu« izpod peresa niškega vladike in znanega srbskega filozofa dr. Velimirovića. »Jutro« je izšlo na 16 straneh ter prinaša pestro in zanimivo gradivo. »Jutro« je razpisalo plebiscit o vprašanju »Kaj je Jugoslaviji najbolj potrebno?« Taki plebisciti so že dolgo v navadi pri velikem zapadnoevropskem časopisju. »Jugoslavija« obsega 12 strani in prinaša večinoma politične prispevke. »Slovenec« in »Naprejek« imata božične priloge z raznovrstnim gradivom.

Zagrebški dnevniki se ponašajo po svojem obsegu. Najlepše je opremljen »Jutarnji list«, ki obsega 48 strani. Ima prilogo na boljšem papirju in z umetniškimi ilustracijami. Prinaša po vzorcu pariških listov tudi kompozicije. »Jut. List« kaže, da hoče Zagreb tudi tu posnemati zapadnoevropska mesta. »Novosti« so izšle na 36 straneh, »Riječ« na 20 straneh. Gradivo je jako pestro in zanimivo. »Obzor« se peča večinoma s kulturno-literarnimi problemi »Agramer Tagblatt« je urejen sistematično: prinaša nekako bilanco letošnjega leta. Posamezni strokovnjaki so spisali referate o gospodarski in o svetovno-politični situaciji, o notranji in zunanji politiki »Jugoslavije«. »Slobodna Tribuna« ima več zanimivih člankov v svojem znanem žanru.

Tako se tudi pri našem časopisju opazja razvoj in vedno večje posnemanje zapadnoevropskih vzorcev. Namenoma smo registrirali naše dnevno časopisje o Božiču. Njegova višina nas ne sme motiti da bi ne opazili, kako se naše časopisje vsebinsko razlikuje od zapadnega in koliko reform je še treba v žurnalistiki, predno bo postalo to, kar li morala biti: neprestana šola širokih ljudskih slojev...

## Izpred sodišča.

Dne 24. decembra 1921.

### Goljufije kolodvorskega sluga.

Franc Frlež iz Žetal je bil zaposlen kot sluga pri postajnem načelnstvu glavnega kolodvora v Mariboru in je dostavljal strankam, katerim se je priznala odškodnina za izgubljeno ali poškodovano blago, obvestila, da naj se zglašijo pri glavni blagajni, kjer lahko dvignejo priznane jim zneske. V času

od 1. marca do 11. oktobra 1921. pa Frlež trinajstim strankam ni dostavil obvestil, ampak je sam ponaredil pobotnico in dvignil denar po kaki tretji osebi. Na tak način je ogoljufal južno železnico, ki jamči za svoje uslužbence in mora strankam njim priznane zneske še enkrat plačati, za skupni znesek 15.843 kron. Goljufijam se je prišlo na sled čisto slučajno. Natakarec Al. Verberjeva je namreč zvedela po svojem bratu, ki je zaposlen v pisarni na glavnem kolodvoru, da ji je bila priznana odškodnina 1500 K. Pooblastila je brata, naj ta znesek dvigne in pri tem se je dognalo, da je bila vsota že dar poprej izplačana na pobotnico, na kateri se je »spoznala Frleževa pisava.

Franc Frlež je goljufije priznal, potem pa je skušal pobegniti. Aretiran je bil v Ljubljani, kjer je brez dela postopal po ulicah in baje iskal novo službo. Zagovarja se s tem, da je potreboval dosti denarja, ker je zahajal v ženske družbe.

Ker je goljufijo priznal in še ni bil predkaznovan, je bil Frlež obsojen samo na 4 mesece ječe.

## Gospodarstvo.

### Borza 28. decembra.

Zagreb, 27. dec. Devize: Dunaj 4.6—4.75, Berlin 144—148, Budimpešta 43—44, Italija 1170—1180, London izplačilo 1100—1110, ček 1100—1165, Newyork izplačilo 260, ček 256—257.50, Pariz 2090—2100, Praga 365—370, Švica 5000—5100, Valute: Dolarji 257—258, avstr. krone 5.50, rublji 20—28, angleški funti 1050, napoleonideri 900—975, nem. marke 141—148, italijanske lire 1160—1170.

Dunaj, 27. dec. marke 3147, lira 11.975, franc. franki 24.990, sterlingi 45.380, dolarji 23.840, dinarji 5693, avstr. krone 83.90, poljske marke 185, čsl. krone 79.27.

Curib, 27. dec. valute: marke 2.90, lire 23.70, franc. franki 40.90, sterlingi 21.48, dolarji 513, dinarji 2, avstr. krone 0.39, poljske marke 0.19, čsl. krone 7.10.

## Podpirajte Jug. Matico!

Glavni urednik: Radivoj Rehai  
Odgovorni urednik: Rudolf Ozin

# Sukno za smoking, žaket in frak

nudi najceneje tvrdka

Glavni trg 16

Franc Mastek.

## Otvoritev plesne šole Hribar

2. januarja 1922 v Gambrinovi dvorani!

1. Tečaj za začetnike vsak ponedeljek in sredo ob 17. (5.) uri;
2. Tečaj za moderne plese vsak ponedeljek in sredo ob 19. (7.) uri;
3. Tečaj za otroke.

Privatne ure na domu in izven doma, tudi se prevzema vodstvo in pouk v privatnih družbah.

Kot učna moč je angažiran prvovrstni strokovnjak. Vpisovanje: Razlagova ulica 21. 2096

## Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških vozov. — Pojasnila v pisarni: Koroška cesta št. 15.

### Mala oznanila.

Več gospodov se sprejme na hrano. Krčevina 191, I. nadstr., v bližini glavnega kolodvora. 2091

Išče se velika vinska klet, prazna ali s posodo, na promelnem kraju. Ponudbe pod »Veletrgovina vina« na upravo lista. 2092

Mebilirana soba z dvema posteljama in hrano se takoj odda. Plinarniška ulica 17. 2097

Izgubljena sta bila na Aleksandrovi cesti dva zlata prstana in sicer poročni prstan in avstrijski dukat za 10 kron. Pošten najditelj naj blagovoli oddati prstana proti nagradi 500 K v upravnistvu »Tabor«. 2094

Hiša v sredini mesta se takoj proda in stanovanje takoj izprazni. Prečna ul. 4. 2068 3-3

## Dražba.

Dne 29. t. m. se vrši na sejmišču pri klavniči v Mariboru javna dražba 97

pitanih svinj.

2098

## Pavel Nedog

→ čisti

in 1989 10—7

barva←

obleke in blago vsake vrste v najkrajšem času.

MARIBOR

Gosposka ulica št. 33.

Nogavice se nove pletejo in podpletajo stara po nizki ceni. Strojna pletarna M. Verjak, Vetrinjska ul. 17. 4882

Lepa in praktična

noveletna darila

priporočata

Báloh & Rosina  
MARIBOR, Grajski trg.

Najfinejši

## kožuh in sakoji

se prodajajo po ceni pri

BLAZ ROGINA, Maribor

Gosposka ulica št. 26.

## Podpirajte slovenske tvrdke!

## Ocarinjenje!

Vse v to stroko spadajoče posle izvršuje točno in kulantno od trgovcev ustanovljena

„Orient“ d. d., Maribor  
Telefon št. 90 Meljska c. 12 Telefon št. 90

in njena

1911

podružnica v Ljubljani, Sv. Petra cesta 27.